

U

UBEL, Stella, povjesničarka umjetnosti (Zagreb, 26. IV. 1892 — 13. X. 1968). U Zagrebu je diplomirala 1930. i doktorirala 1932 (*Vezivo i ornament na paramentima riznice Prvostolnoga kaptola u Zagrebu*). Bila je kustosica u Muzeju za umjetnost i obrt (1924–32), voditeljica Valvasorove zbirke (od 1948. pohranjene u JAZU), Grafičkoga kabineta (od 1951. do umirovljenja 1957) i Strossmayerove galerije (1953–56). Posebno je proučavala Valvasorovu grafičku zbirku i crkv. ruho. Objavljivala je članke u listovima i časopisima (Bulletin JAZU, 1953–65) te predgovore u katalozima izložaba.

BIBL.: *Najljepše iz Riznice zagrebačke prvostolne crkve*, Obitelj, 1928–29, 34; *Crkveno odijelo i paramenti iz Riznice zagrebačke stolne crkve*, Katolički list, 1929, 30; *Zagreb u XVIII. vijeku*, Narodne novine, 1935, 294; *Izložba Jacques Callot* (katalog), Zagreb 1953; *Valvasorova grafička zbirka*, Bulletin JAZU, 1953, 1–2; *A. Dürer. Katalog drvoreza i bakroveza iz Valvasorove zbirke*, Zagreb 1955; *Dvanaest originalnih listova M. Schongauera u Valvasorovoj zbirci*, Bulletin JAZU, 1956, 9–10.

UCHYTIL-KRUŽIĆ, Vera → KRUŽIĆ-UCHYTIL, VERA

UCOVIĆ, obitelj dubrovačkih zlatara (XVIII–XIX. st.). Prvi se kao zlatar u Dubrovniku 1798. spominje *Nikola* (Gruda, oko 1775 — Dubrovnik, 24. I. 1847). Očuvani su njegovi srebrni stalci za jedaći pribor (Knežev dvor), relikvijar Sv. Antuna Padovanskoga iz 1832 (samostan Male braće u Dubrovniku) te srebrne plitice (franjevački samostan u Kuni). Od njegova brata *Petra* (Konavli, oko 1771 — Dubrovnik, 1813), koji je 1807. bio gastald bratovštine dubrovačkih zlatara, očuvan je srebrni votiv »klečeće žene« (župna crkva na Lopudu); od Petrova sina *Jurja*

V. UDATNY, *Opatijska rivijera*

(Dubrovnik, oko 1795–5. IV. 1833), samostalna majstora od 1813, srebrni nož jednostavne izrade (Knežev dvor, Dubrovnik). Kao samostalni majstor spominje se 1850. *Miho* (Dubrovnik, 14. I. 1819–30. IV. 1897), sin zlatara Nikole. Izrađivao je nakit (Etnografski muzej u Zagrebu i u Dubrovniku), votive u crkvama Dubrovnika i okolice, a očuvana je i srebrna kutija (župna crkva u Orebićima).

LIT.: *I. Lentić*, Dubrovački zlatari 1600–1900, Zagreb 1984.

V. Fo.

UDATNY, Vladimir, slikar (Voćin, 23. I. 1920 — Rijeka, 6. VIII. 1972). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1949 (Lj. Babić, O. Mujadžić). Usavršavao grafiku kod T. Krizmana i slikarstvo kod M. Tartaglie. Od 1952. živio u Rijeci, gdje je 1961. jedan od osnivača »Riječke grupe«. U ranome razdoblju slika u duhu M. Tartaglie i P. Cézannea (*Djevojka sa smeđim rupcem*, 1952; *Pinije u Pulji*, 1953; *Ponte Vecchio u Firenzi*, 1955), nakon čega se približava apstrakciji (*Zeleni greben*, 1959). U portretima varira motiv harlekina, čvrste linearne konstrukcije i naglašene arhitektonike slike (*Clown s cilindrom*, 1959). Približio se nadrealizmu (*Akt s glavom školjke*, 1964), metafizičkom slikarstvu (*Lutke na trgu*, 1965), a naslutio je i hiperrealizam (nedovršeni *Lotrščak*, 1971). — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Rijeci, Opatiji, Osijeku, Beogradu, Vinkovcima, Vukovaru, Crikvenici, Zürichu, Lausanni, Ženevi i Bernu. Objavio mape linoreza *12 Harlekina* (1961) i *Motivi iz Rijeke* (1964). Lik. kritike i putopise objavljivao u novinama i časopisima (»15 dana«, »Riječki list«, »Novi list«, »Riječka revija«, »Glas Slavonije«). Bavio se zidnim slikarstvom, grafičkim oblikovanjem i scenografijom.

LIT.: *V. Ekl*, Izložba Vladimira Udatnyja, Riječka revija, 1958, 1–2. — *V. Bunjac*, Vladimir Udatny, Vidici, 1958, 33–34. — *R. Putar*, Vladimir Udatny, ČIP, 1958, 80–81. — *N. Fabio*, Vladimir Udatny (katalog), Rijeka 1963. — *Z. Tonković*, Vladimir Udatny 1920–1972 (katalog), Zagreb 1978. — *D. Glavočić*, Izložba iz ostavštine riječkih slikara. Braović, Smokvina, Udatny (katalog), Rijeka 1994.

Ž. Sa.

UDBINA, gradić u Krbavi. Pod tim se imenom (*Uduina*, *Udvinae*) nasele je spominje od 1493. — U Udbini je otkriven jedan japodski grob (nakit, fibula naočalasta tipa), a pokraj ruševina crkve Sv. Marka (svetište s trostranim završetkom) predmeti iz antike (nagrobni spomenici, novac). U okolici su japodske gradine (Rebić na Ivanovu vrhu, 1093 m visine). U srednjem je vijeku U. središte županije Krbave (*civitas Carabaviae*), a 1185–1457. i sjedište biskupije (preneseno zbog tur. opasnosti u Modruš 1460). U gradu se spominju kaptol i franjevački samostan. Ostaci stolne crkve otkriveni su 1829. na brdu Kalvariji. Biskupski je dvor u XIV. st. dao podignuti biskup Bonifacije. — Srednjovj. utvrđeni grad Udbina, od kojega su očuvani tek ostaci, držali su 1509. krbavski knez I. Karlović, a 1527–1689. Turci, kojima je služio kao baza za bojevanje po Krbavi i Lici. Nepravilne je osnove s valjkastom glavnom kulom opasnom dvostrukim zidom. U Udbini se spominje džamija, a kod Visuća grob Halilbega Memibegovića iz 1601 (porušen 1815). U. je do 1714. imala drvenu crkvu. Barokna župna crkva Sv. Nikole pregrađena je 1838; imala je zvona iz Pule (1754) i Venecije (1765). U okolici, kod Mutilića, stoje ruševine stare crkvice Sv. Augustina (četverokutno svetište, zvonik na preslicu).

UGLJANSKI TRIPTIH,
Zadar, Stalna izložba
crkvene umjetnosti

LIT.: *V. Klaić*, Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku, VJHAD, 1902, str. 133. — *Gj. Szabo*, SG, str. 208. — *V. Heneberg*, Lički gradovi prošlih stoljeća, Lički kalendar, 1934. — *R. Horvat*, Lika i Krbava, II, Zagreb 1941, str. 136–139. — *V. Mirosljević*, Ilirski grob iz Udbine, Opuscula archaeologica, II, Zagreb 1957. — *A. Horvat*, O spomenicima u Krbavi, Bulletin JAZU, 1959, 1. — Krbavska biskupija u srednjem vijeku (zbornik), Rijeka–Zagreb 1988. — *K. Patsch*, Lika u rimsko doba, Gospić 1990 (pretpisak). A. Ht.

1954. — *I. Petricoli*, Ostaci srednjovjekovne arhitekture na otoku Ugljanu, Prilozi–Dalmacija, 1960. — *A. R. Filipi*, Arheološko-topografske crte iz Ugljana, Diadora, 1960–61, 2. — *I. Petricoli*, Građevni i umjetnički spomenici srednjega vijeka na zadarskim otocima, u zborniku: Zadarsko otočje, Zadar 1974. I. Pet.

A. UGLEŠIĆ, zgrada u marini u Zadru

UDRUŽENJA, UMJETNIČKA → DRUŠTVA, UMJETNIČKA

UGLEŠIĆ, Ante, arhitekt (Božava na Dugome otoku, 3. IX. 1946). Diplomirao na Arhitektonsko-urbanističkom fakultetu u Sarajevu 1970 (J. Finci). Do 1976. djeluje u Zavodu za urbanizam i komunalnu djelatnost grada Zadra, potom u projektnome poduzeću »Donat«. Od 1991. djeluje kao samostalni arhitekt. — U svojim realizacijama uspješno povezuje lokalnu graditeljsku tradiciju s novim arhitektonsko-urbanističkim rješenjima. Važnija izvedena djela nalaze se u Zadru i okolici: kompleks »Marina« (1982–84), poslovna zgrada Tankerkomerca (1984–85), plažni objekt na kupalištu Borik (1987), ulaz na plažu Borik (1988), centar za otkup i distribuciju u luci Gaženice (1988–93).

LIT.: *G. Knežević*, Kvalitet kroz različitost, ČIP, 1984, 4. — *F. Gotovac*, Suverena autorska ruka, ibid., 1986, 1. — *A. Rusan*, Neue Wege und Anregungen zur Architektur in Kroatien (katalog), Berlin 1986. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, Arhitektura, 1986, 196–199. — *I. Maroević*, Arhitektura i urbanizam u Hrvatskoj 1981–1985, ŽU, 1988, 43–44. F. Vu.

UGLJAN, selo na istoimenom otoku; sastoji se od više zaselaka. Bio je nastanjen već u prapov. doba (neolitičko oruđe, tumuli, utvrda s ostacima ilir. gradinske keramike na brdu Čelinjaku iznad Mulina). U doba rim. vladavine bio je obuhvaćen centurijacijom zadarskoga agera. Na više mjesta ostaci ant. arhitekture (Krševo, Muline, Batalaža, Mirine, Činta). Iz srednjega vijeka potječu: crkva Sv. Petra (u ruševinama), crkva Sv. Kuzme i Damjana te franjevački samostan (osn. 1430) s crkvom Sv. Jeronima, posvećenom 1447. U jednostavnu samostanskom klaustru upotrijebljeni su u sekundarnoj funkciji romanički kapiteli. Samostanska je crkva jednostavna gotička građevina s ravnom tavanicom i presvođenim svetištem. U Ugljanu ima nekoliko skromnih ljetnikovaca plemićkih porodica iz Zadra: Lipeus (poč. XVI. st., znatno pregrađen), Damiani-Vrgada (XVI. st., pregrađen), de Ponte (1653, uništen 1952), Stocco i Califi (poslije Brčić, u ruševinama). Vrijednih zlatarskih radova ima u župnoj crkvi (gotički križ, kalež i piksida, kasnogotički kalež iz 1515. donesen iz Brinja) te u samostanskoj crkvi (gotički ophodni križ), a ukrašenih nadgrobnih ploča na groblju (Pasini, Cedulini, Fanfogna iz 1700) i u samostanu (ploča modruškoga biskupa Šimuna Kožićića Begne, umro 1536).

LIT.: *C. F. Bianchi*, Zara cristiana, II, Zadar 1879, str. 86–93. — *V. Brunelli*, Ugljano, II Dalmata, 1903, 92–98. — *A. R. Filipi*, Podrijetlo jednog ugljanskoga kaleža, Radovi HIJZ,

